

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 „ 05 „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 30.

Szociális törvényhozásunk.

(K. Ö.) Az utolsó huszonöt esztendő politikai és gazdasági küzdelmei szomorú világításba helyezik az uralkodó rendszer gyámoltalanságát, melylyel a magyar nemzet szociális szükségleteit figyelemre alig méltatta. A liberális rendszer az egyes társadalmi osztályok szociális védelme tekintetéből egy lépést is alig tett előre. A váltótörvényen, a gyámsági és gondnoksági ügyek rendezésén kívül szociális szempontból megemlítendő a végrehajtási törvény és különösen a munkás-szocializmus terén a betegsegélyezésről és a munkások védelméről szóló 1893. évi 28. t.-cz. Mindezek azonban a szociális szükségleteket nem elégítik, magukban véve is hiányosak, azért a szociális viszonyok fejlődésére való tekintetből reformra szorulnak. Áll ez különösen a munkás-törvényhozásra nézve, melynek kiépítése Baross Gábor halálával megakadt.

A mi szociális törvényhozásunknak más nemzetekéhez képest az a főhibája, hogy nem tervszerűen vitetik keresztül. Megnehezíti ezt azon alakulás, mely a társadalmi osztályok közt most van folyamatban. Középosztályunk tulajdonképpen soha sem volt, most annak romjai is veszendőben vannak. A kis és törpebirtokossá lett parasztsztyál szánalmas árnyává törpült a hajdani erőteljes magyar parasztságnak. A kisiparos mint társadalmi osztály, ugy szólván megszűnt létezni. Ezek helyett új társadalmi osztá-

lyok, az ipari és gyári munkások és a mezei munkások osztályai vannak alakulóban és követelik társadalmi jogaik megóvását. Az uralkodó rendszernek ezen alakulásokhoz mindössze annyiban van köze, hogy egyoldalú gazdasági politikájával siettetve a társadalmi bomlást és utját egyengette oly társadalmi osztályok képződésének, melyek a régieket pótolni nem képesek. Állam-konzerváló erejénél fogva nem képesek versenyezni sem a gyáriparos az önálló iparossal, sem a telepes és járadékirtokos a volt parasztbirtokossal, sem az új földesur és bérlőosztály a nemesi kuriák volt birtokosaival. A társadalmi osztályok ezen új berendezése közben a szociális törvényhozás rendjét tekintve tehát némileg meg vagyunk akadva és azon nagy kérdés előtt állunk, hogy a társadalmi osztályok új alakulásában, mely folyamatnak kedvezünk. A földbirtokos osztályt támogassuk, az iparosokat, vagy a munkásokat?

Az uralkodó rendszer természetesen a dolgot a legkönnyebb oldalról fogja. Azonkívül, amit a kapitalista osztály érdekében tesz, a szociális törvényhozás a nemzet minden rétegét érintő terén semmit sem tesz.

Kapitalista érdekek mellett angazsálva ezek által kényszerítve, bocsátkozik a szociális törvényhozás megoldásába. Ily körülmények között a megalkotott törvények társadalmi szempontból hasznát nem vehetjük. Így, hogy a közelmúltból vegyünk példát, a kötvénytörvénynek társadalmi szempontból nagyhorderejű következményei lehettek volna a magyar föld és

birtokos konzerválása tekintetében. De így amint megalkották, csak elősegíti a folyamatban levő bomlást.

Tovább menve vizsgálódásainkban, azt fogjuk tapasztalni, hogy törvényalkotásainkban teljesen hiányzik a szociális eszmekör, mely az állam organismusát képező társadalmi osztályok egészséges fejlődését tenné lehetségessé, elhelyett megelégszünk a pillanatnyi bajok orvoslásával. A liberális uralom, mely saját létfenntartása érdekében folytat kiméletlen harcot, nem fordíthat időt az igazság megtalálására. Csak a pillanatnyi bajokat látja és ezeket orvosolja. De minthogy ezek folyton megisméltődnek, folyton szükség van a régi törvények reformjára, vagy újak alkotására, melyek a felmerült szükségletek keletét tul nem haladják. Az igazság félrevetése és az egyoldalúság következményeképp látjuk a nyomoruság és erkölcstelenség terjedését, mely társadalmi bajok teljesen belevágnak az uralkodó rendszer által kinyilatkoztatott elvtelenség teoriájába.

A szociális kérdés mai alakulásában létkérdés a nemzet egészére nézve, ezt pedig csakis a keresztény tanok örök érvényű elvei alapján lehet biztosítani. Egészségesekké és erőseké kell tenni az egyes társadalmi osztályokat, hogy egészséges és erőssé lehessen az állami organismusa. Jogvédelem és általános törvények útján biztosítandó az állami osztályok tevékenységének szabad kifejlődése, mely az egyesek boldogulását teszi lehetővé. Tulkapások, avagy egyoldalú védelem az állam részéről, a társadalmi osztályok elkesere-

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Mikor én rabló vezér voltam.

Irtta: Gasperone.

Az ötvenes évek elején Párizsból Nápolyba utaztam, hogy az Apennin hegység vadregényes vidékeiről néhány vázlatot vegyek föl. Velem volt Roger barátom is, a ki pusztán műkedvelésből jött Olaszországba, hogy annak kincseit megismerje.

Nápolyban az Arany-szarvu fogadóba szálltunk, melynek tulajdonosnője egy meglehetősen csinos, ámbár már koros olasz nő volt. Kivüle még egy kamasz fiu volt a vendéglőben, de észrevettük, hogy gyakran napokig távol van.

Ez a fiu Beppó volt, Rozina asszonynak a koreszmárosnének fia.

Rozina asszonynak gyakran beszélgettünk. Ép a hegyek közé való kirándulásunk előestéjén is együtt ültünk a sötétben.

— Jesszusom! Önök a hegyekbe mennek? — sicut a vendéglősnő.

— Ugy van, jó asszony!

— Ne kísérsék az Istent!

— Ugyan miért?

— Hát nem tudják?

— Talán emberevők laknak ott?

— Még annál is rosszabb!

— Ah, ah!

— A gaz Tiepoló! A Bandita, a kit az

Isten büntessen meg! félelmesé teszi a környéket!

— És a csendőrség?

— Nem boldogul vele! Olyan az mint az ördög! Eltűnik, mintha a föld nyelte volna el, mihelyt csendőrsztyagot érez! Aztán gyilkol, rabol, gyujtogatt

— Nos Roger? — szóltam utitársamhoz.

— Felkeressük a banditát! — felelt Roger. Holnap kora reggel indulunk . . . Te lefetheted őt . . .

A sötét sarkában Beppó horhokolt, de e szókra fölkapta a fejét . . .

— Hát nem félnek az urak? — kérdé álmosan.

— Éppen nem barátom!

Rozina asszony még ijesztgetett bennünket egy kicsit, de a két francia nem engedi magát egyhamar elijeszteni egy kalandtól.

*

Másnap reggel tervszerűt utnak indultunk . . . Széles kalábriai szalmakalapot tettünk a fejünkre, mely telyes árnyékot nyujtott nekünk az égető déli nap ellen.

Négy óráig barangoltunk a hegyek között, mig végre egy bámulatosan szép kilátást nyujtó hegytetőn megállottunk . . .

Velünk szemben ősi vadregényes lombok emelkedtek, melyet teljesen befutott a moha és a buja vadsztylló indája.

— Ezt lekapom! — szóltam Rogerhez.

— Elragadó táj barátom! — felelt Roger. A szalon első díját kapod meg, ha ezt vissza tudod adni!

— Arra Tiepolo képvél fogok pályázni!

— Ah igaz, hiszen Tiepolót keressük . . .

A gyönyörű vidék szemlélete közben egészen meglepedtünk a dologról! . . .

— Majd ránk talál!

Én festettem, Roger letelepedet a fűbe s ellövete a mandolint, melynek hurjait mesteri módon tudta kezelni.

— Ah, Tiepoló csak jönnél már! — sóhajtottam föl.

— Parancsolja hogy eléje vezessem? — kérdé mögöttem egy mély basszus hang.

Felugrottam . . . Széles fiatal ember állott előttem, az olasz legények fantasztikus zsinóros öltönyében.

— Hogy tetszett mondani? — kérdém.

— Elvezetem önöket Tiepolóhoz! — felelt a legény. — Tiepoló meghívja önöket ebédre!

— Ah, ez pompás!

— Az udvarias meghívást elfogadjuk! — vágott közbe Roger.

— Akkor kövessenek!

*
Tíz percnyi ut után éppen az előtt a rom előtt álltunk meg, melyről az előbb vázlatot vettem. Széles árok választotta el a romot a hegylejtőtől, melyen álltunk.

— Hogy jutunk itt át? — kérdém.

deff harcát szítja és a társadalmi rend kiépítését teszi lebetetlenné.

A társadalmi békének biztosítékát a szociális törvényhozásban érvényre emelt igazság képezi. Ennek magna chartája pedig a keresztények tíz parancsolata. Ezt fontolják meg a munkára újból egybegyült honatyák.

Az autonomiai kongresszus megnyitása. Mint értesülünk az autonomiai kongresszus november hó első napjaiban fog összeülni. Előzetesen azonban a püspöki kar tart konferenciát. Az autonomiai kongresszus a főrendiház üléstermében ülésezik. A kongresszus első ülészak a különben rövid lesz, mert a megalakulás után az autonomiai szabályzat javaslata újabb átdolgozása céljából nagy bizottság fog kiküldetni, mire a kongresszust elnapolják.

A kiegyezési proviziórium. Mint teljesen hiteles forrásból értesülünk az Ausztria és Magyarország között fennálló vám- és kereskedelmi szerződés és az azzal összefüggő ügyek két évi időtartalma meghosszabbíthatnak. Ebbe azonban Ausztria nem akar beegyezni, hanem követeli a kiegyezési törvényeknek a Reichsrathban való tárgyalását.

Az új hadapród iskolák felállítása nagyon megszorítja a honvédelmi miniszterium teendőit, ugyanazért e miniszteriumban, a közös hadügyminiszterium mintájára önálló ügyosztályt szerveznek a katonai oktatásügyek vezetésére, a katonai iskolák felügyeletére. A magyar katonai oktatás reformja miatt vált ez szükségessé. Az új ügyosztály szervezési munkálatai már folyamatban vannak.

Üdvözet a királynak.

— Nagyvárad város hódolata. —

Szerte e hazában roppant örömet okozott dicsően uralkodó királyunk azon nemes ténye, melylyel újabban oly eklátánsan fejezte ki, hogy lelke egy a nemzet lelkével és hogy vágyai és reményei

a mienkkel ugyanegy forrásból: az ősi dicső hagyományokból táplálkoznak.

Nagy lelkesedéssel fogadták mindenütt a fejedelmi tettet s törvényhatóságok és képviselő-testületek egymással vállvetve igyekeznek versenyezni azon, hogy köszönetüket és hódolatukat a királynak minél ünnepélyesebb módon adják tudtára.

Nagyvárad város sem akar kimaradni e hatóságok sorából s Arad, Debreczen, Temesvár stb. után mi is ünnepélyes rendkívüli közgyűlésben fogunk határozni a felett, minő módon adja tudtul Szent-László városa I. Ferencz Józsefnek e lélekemelő elhatározásáért köszönetét és háláját.

Hlatky Endre, ügyvédi kamarai elnök és törvényhatósági bizottsági tag, tegnap a következő felhívást bocsátotta ki e tárgyban Nagyvárad hazafias közönségéhez:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tagjait — pártkülömbőség nélkül — felkérem, hogy október hó 1-ső napján, pénteken d. u. 5 órakor a Városháza közgyűlési termében tartandó értekezleten megjelenni szíveskedjenek.

Tárgya lesz: Ö cs. és kir. Apostoli Felségének közelebbi ismeretes elhatározásával szemben a város hódolatának mily módon leendő kifejezése feletti értekezlet.

Nagyvárad, 1897. szept. 30.

Több bizottsági tag felkérésére:

Hlatky Endre,

törv. hat. bizottsági tag.

A királyi leirat minden egyes szava a mi vérünkben való volt, minden gondolata, legtitkosabb, leghőbb vágyainkat juttatja kifejezésre, ezt tehát oly módon kell megköszönnünk neki, hogy hálaszónk méltó kifejezése legyen lelkesedésünknek és hódolatunknak.

Nagyvárad városa meg fogja találni e helyes módozatot: Éljen a király!

A tüzerlaktanya átadása.

— Lakoma az új kaszárnyában. —

Nagyvárad városa az utóbbi években nagy összeget költött katonai laktanyákra. Alig 5—6 éve átadta a közös hadsereg lovasságának a

mintegy 600 ezer forintba került Ferencz József laktanyát s már teljesen készen, a csapatok által elfoglalva áll mellette a Vilmos főherceg nevét viselő tüzér laktanya, mely körülbelül fél millió forintba került. Ha még felépítik a honvéd hadapród iskolát és a tervezés stádiumában levő honvéd lovassági laktanyát, úgy elmondhatjuk, hogy Nagyvárad egyik legelső magyar katonai központ lesz a vidéken.

Az új tüzérségi laktanyát tegnap adta át a város a katonai parancsnokságnak s a tüzérség ünnepélyesen beköltözött kényelmes új otthonába.

A város az átadásnak némi ünnepélyes színezetet adott.

Réggel 9 órakor a tüzérség, eddig Nagyváradon állomásozott 3 százada a fűzeséri kaszárnyából és a várból ágyukkal s más felszerelésekkel az új laktanyába vonult Jankovich őrnagy vezetésével.

A laktanya udvarán már várták az érkezőket Pokorny Hermann altábornaggyal élén a közös gyalogság és honvédség tisztikarából sokan, továbbá a város részéről Rácz Mihály főjegyző, Dus László főügyész, Busch Dávid főmérnök, Darvas Lajos tanácsnok, Hegedűs G. főpénztárnok és még sokan.

A megérkezéskor Jankovich őrnagy jelentést tett Pokorny altábornagynak, s utána Almára fújtak és vezényeltek.

Az Alma végeztével a tisztikar a város részéről jelenlevő tisztviselőkhöz vonult s itt Rácz Mihály főjegyző a város nevében szép beszéddel fogadta őket. Üdvözlő beszédében hangsúlyozta az eddigi jó viszonyt a katonaság és polgárság között s ennek további ápolását kérte.

Jankovich őrnagy német nyelven válaszolt az üdvözlésre, Kifejezést adott az iránti törekvésüknek, hogy a polgársággal való eddigi jó viszonyt öregbíteni fogják.

Ezután a három század leszerelt, a tisztikar pedig a vendégekkel megtekintették a laktanya helyiségeit. Az épületek s az egész berendezés nagyon megtetszett a tisztikarnak.

A szemle végével a tisztikarhoz vonult a társaság, ahol gazdagon terített villás reggelizéshez ültek. A szomszéd teremben az építésnél közreműködött munkavezetőknek terítették.

A lakomán az első pohárköszöntőt Rácz Mihály főjegyző mondotta a katonaságra. Rámutatott annak a jó egyetértésnek szükségére, mely kell, hogy a lakosság és a katonaság között kifejlődjék s a melynek jótékony hatása

Vezetőnk válasz helyett füttyentett . . . Hasonló fütty volj rá a válasz, melyre vezetőnk még három füttyel felelt.

E pillanatban az egyik romfal kimozdult a helyéből s mint valami várnak függő hídja leereszkedett, úgy hogy rajta kényelmesen át-mehettünk.

Elámultunk! . . . Azt hittük, hogy rablótanyát találunk s ime, hercegi kastélyba jutottunk . . .

— Önök látni akartak uraim? — szólalt meg egy hang előttünk. — Itt vagyok!

— Beppó! — kiáltottam fel az első pillanatban.

— Itt Tiepoló! — szólt Rozina asszony fia. — Tiepolo, akít az anyám megátkoz! Odalenn Beppo.

— Ez bémulatos!

— Eppen nem! De remélem, hogy velem ebédelnek az urak! Az én vendégeim önök, és semmi bántódásuk nem lesz!

A lakomában kívülünk tizenkét bandita vett részt . . . Megannyian olyan csinos fiúk, hogy Párizsban a hercegnők is beléjük boldogulnának. Feltűnt rögtön, hogy a társalgásban annyira jártasok, hogy szellemesség dolgában ugyancsak össze kellett szedni magunkat, hogy megnevetessük őket. Az ebéd beillett volna fejedelmi lakomának. Ezüst kelyhek voltak az asztalon, a valódi marsalai bort pedig valódi pókhálós kőkorsókban szolgálták föl.

— És ha szabad tudnom, honnan került ez a sok kincs, — kérdém.

— Ön azt hiszi, hogy rablott jószág?

— Azért kérdem, mert nem hiszem!

— Akkor igaza van. Ezt itt találtuk elásva és egyszerűen elfoglaltuk . . .

Az ebéd hosszan eltartott. A marsalai bor fejünkbe szállt s kezdtünk álmosodni . . .

Nem tudjuk hogyan, de alkonytájban éles fájdalomra ébredtük fel . . . Csendörök fogtak körül bennünket a hegytetőn, ahol az előbb festettünk. Rögtön észre vettünk, hogy Tiepoló rendes ruháink helyett a banditák öltönyébe bujtatott bennünket . . .

A csendörök puskatussal ébresztettek fel, kezeink hátra voltak kötve.

— Melyik közületek Tiepoló? kiáltott a csendörhadnagy.

— Én vagyok! — szólt Roger, akinek tetszett a kaland.

— No megértél az akasztófára!

— Meg-e? Ha hajam szálát meggörbítéd, hát holnap a familiádat kipusztítják a társaim.

— Nono! — szólt a csendör megszeppenve.

— Jó emberek, ne higgyetek a fiunak! — szóltam. Tiepoló én vagyok, ő megakar menteni engem!

Roger dühös pillantást vetett rám.

A dolog vége az lett, hogy bevitték bennünket Nápolyba. Ott egy pillanat alatt elterjedt a hír, hogy Tiepolót elfogták s a harmadik utcában már száz meg száz ember volt a nyomunkban.

— Adjátok ide a zsványt! Hadd üssük agyon! A nép ítéljen fölötte — zúgott a tömeg s ökölnyi köveket hajgáltak felénk. A helyzet kezdett tűrhetlené válni, a csendörök már alig tudták a népet visszatartani . . .

Roger kaczagott, a mi a néptömeget még jobban felingerelte.

— Üssétek le! — ordították.

Végre megérkeztünk a prefecturába, a hol a csendör bejelentette, hogy elfogta Tiepoló banditát egy társával.

— Melyik Tiepoló? — kérdé a bíró.

— Én! — felelte Roger, ki még folytatni akarta a tréfát, kalandot.

— Egyikünk se! — feleltem. — Mi francia állampolgárok vagyunk, egy kalandnak véletlen részesei. Itt vannak irataim!

A csendörhadnagy képe megnyult, mialatt elbeszéltem a kalandot . . .

Természetesen elbocsátottak bennünket.

. . . Tiepoló ezután eltűnt a vidékről! . . .

Én és Roger visszatértünk Párisba s az őszel megnyertem a szalon nagy díját egy kép-pel, mely Tiepoló lakomáját ábrázolta . . .

Ugyanekkor egy más meglepetés is ért. Olaszországból egy ládát kaptam, melyben 50 üveggel volt abból a marsalaiból, melyet Tiepolónál ittunk.

Egy kis czédula volt mellékelve e szavakkal: »Kárpótlásul az okozott kellemetlenségért! Tiepoló«.

Roger barátom még most se tudja elfelejteni a vendéglátó banditát.

mindkét félnek éppen úgy, mint a közérdeknek is javára válik.

Pár percz múlva Pokorny altábornagy emelkedett fel s a városi tisztikarra és a lakosságra üritette poharát.

Jankovich őrnagy Pokorny altábornagyot éltette, aki istápolója, fejlesztője az egyetértésnek s azon irányelvnek, a melynek köszönhetjük, hogy Nagyvárad városa ily monumentális épületet emelt.

Darvassy Lajos tanácsnok kiemelve Pokorny altábornagy érdemeit, mint jeles katonát köszöntötte fel; — majd Jankovich őrnagy a kaszárnya tervezőjét: Busch Dávidot éltette.

Dus László főügyész az építkezést ellenőrző bizottság nevében mondott csinos áldomást. Azt a derék katonát éltette, aki tevékeny és legfáradhatlanabb tagja volt az épület felülvizsgáló bizottságnak s aki az átvételnél meg tartotta a törvényrendelet szigorát. Jankovich őrnagyért üritette poharát.

A legénységet szintén megvendégelték. A munkavezetők, a vendégség alatt csoportosan felkeresték a vendégeket s jókívánataikat az ács munkák vállalkozója Oláh Lajos ácsmester tolmácsolta. Felköszöntőjében éltette a város közönségét és tisztikarát, az építésre felügyelő-bizottságot és a katonai tisztikart.

A lakoma alatt Pokorny altábornagy kijelentette, hogy Temesvárra már árt, miszerint a hadosztály ezred 5-ik századát, a mely férőhely hiányában eddig ott volt elhelyezve, azonnal indítsák utnak Nagyváradra. A század szintén az új laktanyában fog elhelyeztetni.

Megemlítjük ez alkalommal, hogy az egész laktanya építésénél semmi baleset, szerencsétlenség nem történt.

Dr. Hoványi Gyula.

— A váradai kerület autonómiai képviselője. —

Tegnap véget ért kerületünkben a második autonómiai választás, melyet első jeleltünknek, Battly József grófnak váratlan halála tett szükségessé. Természetes dolog, hogy a választók bizalma ezuttal arra fordult, akit már az első választásnál jelöltjének tekintett a választók jelentékeny része. Dr. Hoványi Gyulának ezuttal ellenjelöltje sem volt, könnyű győzelmet aratott.

Az alábbiakban közöljük a szavazatok összeszámolását és új autonómiai képviselőknél kit különben városunkban mindenki ismeri — rövid életrajzát.

Az autonómiai képviselő választásokról be-terjesztett jegyzőkönyvek megvizsgálása, illetőleg a szavazatoknak összeszámolása végett, tegnap tartott a központi bizottság utolsó gyűlését Dencs János t. kanonok, esperes plébános elnöke alatt, teljes nyilvánossággal, a kath. kör elnöki helyiségében.

A váradai lat. szert. egyházmegye I. választó kerülete 2. plébániáján Mező-Telegden és Tóttelen a mezői munka sűrűsége és a választásra jogosultak meg nem jelenése miatt a választás meg nem ejtethetvén, a görögországi curatióból beérkezett, de hiányosan kiállított jegyzőkönyvben foglalt 9 szavazatot pedig figyelembe nem vétetvén, — a választó kerülethez tartozó többi 53 plébániából és két külön szavazó fiókegyházból beküldött és rendben talált jegyzőkönyvek bizonyossága szerint beadatott összesen 2521 szavazatot, ebből dr. Hoványi Gyula, jogakadémiai tanár kapott 2515 szavazatot, Ugron Gábor 4 és Dus László 2-öt.

Ezzel az elnök a váradai lat. szert. egyházmegye I. választó kerületének autonómiai képviselőjéül dr. Hoványi Gyula jogakadémiai tanárt kijelentette, és igaz. kath. szívre valló működésére és törekvésére Isten bőséges áldását kívánta.

Dr. Hoványi Gyula, királyunk nevelésével, továbbá az egyházirodalom és jótékonyág terén nagy érdemeket szerzett Hoványi Ferencz nagyváradai kanonok öcsese, jelenleg 37 éves, Nagyváradon született atya dr. Hoványi Lajos, a jog-

akadémiának egykori derék igazgatója s a nagyváradai takarékpénztár egyik alapítója volt. Középiskolait Nagyváradon végezte, a jogi tanulmányokat a budapesti egyetemen befejezván, állami ösztöndíjjal nagy külföldi utazást tett s több mint két évig tartózkodott Párisban, Berlinben, Strassburgban és Londonban, mely városok világhírű egyetemeinek hallgatója volt.

Visszatérvén utazásából, egyetemi magán tanárnak habilitáltak a budapesti tudományegyetemen, majd a nyolczvanas évek elején a nagyváradai kir. jogakadémiára a jogbölcselet és büntető jog ny. r. tanárává nevezetett ki, mely állását egész a mai napig buzgalommal tölti be.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsági tagjai sorába is beválasztották a legutóbbi városi választások alkalmával. A nagyváradai szabadelvű pártból az egyházpolitikai törvények tárgyalása alatt kilépett. Élénk részt vesz a városi, társadalmi, egyleti és tudományos élet mozgalmában.

A kath. ügyek iránt mindig meleg érdeklődéssel viseltetett, részt vett a kath. kör ünnepélyein, az utonómiai mozgalmakat pedig valóságos tanulmányozás tárgyává tette.

Hisszük, hogy kerületünket lelkesen és méltóan fogja képviselni az országos kongresszuson.

Az új évnegyed küszöbén.

— Felhívás a közönséghez. —

Az új évnegyed küszöbén új előfizetést nyitunk lapunkra.

A »Tiszántul« ugyan még csak harmadik évfolyamát éli, de e rövid idő alatt is oly pozíciót tudott magának szerezni, hogy a legelső vidéki lapok sorába emelkedett s elterjedése napról-napra növekszik.

Míg közleményünk bősége és változatosága, hírvonatunk pontos és gyors értesültsége folytán a vidéki zurnalisztika sorában számottevő rangra emelkedtünk, lapunk olcsóságánál fogva is valamennyi riválisát felülhaladta.

Programunkat a közönség jól ismeri, egyetlen célunk, hogy minden ízében kifogástalan s tiszta keresztényi szellemben szerkesztett modern napi lapot adjunk a közönségnek, mely míg a helyi és megyei híreket eseményeket alaposan és kimerítően regisztrálja, másrészt a fővárosi és országos eseményeket sem téveszti szem elől, úgy, hogy ezeket kerek fél nappal hamarabb hozzuk, mint a Nagyváradra csak késő délután érkező fővárosi lapok, ezek közül még az esti újságokat sem véve ki, mert ezek csak a délután, legkésőbb negyöt óráig történt eseményekről referálnak, míg lapunkat naponként éjeli 12 óráig sürgönyileg értesíti fővárosi tudósítónk.

A megye minden nagyobb községében és az ország nagyobb városaiban levelezőink vannak, kik fontosabb eseményekről azonnal értesítenek úgy, hogy e tekintetben is a »Tiszántul«-lal kevés vidéki lap vetekedhetik.

Fővárosi levelezőnk minden nevezetesebb dologról sürgönyileg értesít a nap bármelyik órájában, úgy, hogy a kiválóan fontos eseményeket gyakorta azonnal különkiadásban tudatjuk olvasóinkkal. — Országgyűlési rovatunk kivonatban hű fotografiája a parlamenti tanácskozásoknak s a vidéki lapoknál szokatlan nagy terjedelemben közli az egyes kiválóbb beszédeket.

Helyi rovataink ellen gyorsaság és pontosság tekintetében ugyan alig emelhető kifogás, de azért mégis napról-napra arra törekszünk, hogy azt minél nagyobb tökéletességre emeljük. Napi híreink rovatát állandóan 5 munkatársunk látja el a leg-

újabb és legfrissebb hírekkel a rendes vidéki levelezőket nem is számítva, összeköttetéseket létesítettünk mindazon helyi hírforrásokkal, honnan pontos és a valóságnak mindenben megfelelő híreket merithetünk.

Vezércikkjeink előkelő helyen állanak, mire nézve elég legyen megjegyeznünk, hogy nem egyszer szakközlönyök, fővárosi lapok is átveszik azokat tőlünk közlés végett. Tárzasorozatunk élénk s egyik specialitása, hogy a külföldi nagy írók rövid elbeszélését mutatja be sikerült magyar fordításban.

Naptárakat nem osztogatunk, mert nem akarjuk előfizetőinket 10—20 kr. értékű kedvezményes adománnyal kifizetni hanem helyett arra törekszünk, hogy minden nap jó lapot adjunk olvasóink kezébe.

A szenzációt nem hajhászuk s a hírlapírói tisztesség jelszavát a legszigorubbant megtartjuk, tollunkat mindig az vezeti, hogy az abszolút igazságra való törekvéssel lapunkat higadt, komoly és tekintélyes organumává tegyük a magyar sajtónak.

Lapunk pártoktól független és szókimondó ujság, bátran fordulunk tehát a közönséghez, hogy minden tekintetben nyílt és gyors értesültségu lapunkat pártolni sziveskedjék.

Az előfizetési árak a régié maradjanak, amelyek lapunk homlokán olvashatók.

Előfizetőinknek, előnyöket is igyekezőn szerezni, azon kellemes helyzetbe sikerült jutnunk, hogy a »Vasárnapi Lapok«-kal fennálló összeköttetésünknek fogva, még jelentékeny kedvezményben is részesíti lapunk olvasóit a kiadóvállalat. Aki ugyanis ezt a közleményünket levélben, kivágva, beküldi a kiadóhivatalnak, s így fizet elő a »Vasárnapi Lapok«-ra, az egy évre 8 frt. helyett 6 frt-ért kapja e szépen kiállított újságot. Egyben jelentjük tisztelt olvasóinknak, hogy fővárosi írótól ezentul is még gyakrabban fogunk hozni közleményeket.

Mi meggyőződünk immár, hogy a »Vasárnapi Lapok« az egyetlen képes magyar újságunk, mely a hasontermészetű külföldi folyóiratokkal a versenyt bátran kiállhatja, s így olvasóinknak szolgálatot véltünk tenni fentebbi kedvezmény kieszközlésével.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Október 1. A »Biharmegyei orvos-gyógyszerészi és természetudományi-egylet« ülése d. u. fél 5 órakor.
Október 3. Az 1848—49-iki honvéd egyesület közgyűlése, d. e. 11 órakor, Biharmegye székháza kistermében.

Október 3. Tenyészállatkiállítás B.-Diószegen.
Október 3. Az iparos ifjak szüreti mulatsága a Fekete Sas termében.

Október 3. A nagyváradai hegyközségi birtokosok közgyűlése, d. e. 10 órakor a városházán.

Október 4. Megyei közig. bizottsági ülés.
Október 10. Brenneberg Irén hegedűművész és Fenyvessy Emil a Vigszínház tagjának hangversenye a nagyváradai színházban.

Október 14. Városi közügyek.
Október 15—20. Katonai ellenőrzési szemle Nagyváradon.

November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a jogakadémián.

Régészeti és történelmi muzeum (Shlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Felkérjük előfizetőinket kiknek előfizetése szeptember végén lejárt annak mielőbbi szives megújítására nehogy a szétküldésben fennakadá történnék.

* **A pápa gyémántmiséje.** Szentatyánk XIII. Leó pápa gyémántmiséjére nagyban folynak az előkészületek az örökvárosban. A jövő január 1-én lesz 60 esztendeje, hogy ő Szentsége először mutatta be a Szent-Miseáldozatot az Úr Istennek. A keresztények milliói hálás szívvel látják az Isten különös kegyelmét abban, hogy a szellemileg óriás, de testben gyöngye szentatyát az Úr, bizonyára egyházára való tekintettel idáig főtartotta s teljes szívvel imádkoznak, hogy Őt még sokáig megtartsa egyházának. Dominus conservet eum et vivificet eum.

* **Személyi hír.** Dr. Schlauch Lőrincz bíbornok püspök tegnap este a gyorsvonattal Budapestre hazaérkezett. A bíbornok vezette a püspöki karnak a kath. autonomiai kongresszust előkészítő bizottság üléseit, szerdán pedig jelen volt a román király tiszteletére rendezett udvari ebéden.

* **Dr. Schlauch Lőrincz** bíboros püspök havi kegyadománya 300 frt, pénteken október 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. Grunwald Henrikné, al-elnök.

* **Uj templom az egyházmegyében.** Schiefner Ede, prépost-kanonok, pápai praelátus bökkeségéből és az enrődiek lelkes plébánosának, Grócz Béla prépostnak fáradhatatlan buzgólkodásából szép új templom épült az enrődi és kondorosi tanyákon lakó kath. hívek számára, kiknek most már nem kell a tőlük messze fekvő tanya templomba fáradniok, hol anélkül is alig tudtak helyet kapni. Az új templom megáldását a nemes lelkű Maecenasra, Schiefner praelátusra akarta bizni a bíbornok püspök, de a gyengélkedő főpap nem mert vállalkozni a fáradalmas utra. És így Grócz Béla, enrődi prépost-plébános áldotta meg a napokban a templomot fényes sepédlettel. A lélekemelő ünnepélyre a környékről ezer és ezer hívő sereglett össze. Enrőd általános tiszteletnek es szeretetnek örvendő prépost-plébánosát díszes bandériummal fogadták s a lelkes hívek ovációja többször megújult, míg a templomhoz értek. A megáldási szertartások után Grócz Béla prépost plébános magasan szárnyaló, költői szépségekben gazdag beszédet intézett a hívekhez, mely igen mély hatást keltett. Schiefner kanonok pedig, aki 37 esztendeig volt buzgó lelkipásztor az egyházmegye legnagyobb hitközségének (Enrőd), újabb nagy jótéteménnyel tette magát és nevét felejthetlenné régi hívei előtt.

* **A katonaság nem cserél.** Nagyváradi városának sok kellemetlensége volt már a katonai hatósággal a várban levő s Nagyváradi tulajdonát képező kantinai épület miatt. Ezért a város ajándatott tett a katonai kincstárnak, hogy a kantinert cserébe bocsássa át a városnak az újvárosi fűzős mellett álló fedett lovardát. A parancsnokság értesíti a várost, hogy a cserébe nem mehet bele, mivel a régi huszár laktanyára és a lovagló iskolára továbbra is szüksége van.

* **A román királyi pár Kolozsvárt.** Kolozsvár közönsége értesülve arról, hogy a román királyi pár f. hó 30-án átutazik a kolozsvári pályaudvaron, nagy számban jelent meg a vasuti állomáson, hogy kifejezést adjon lelkesedésének és hódoló tiszteletnek, melylyel a magyar nemzet minden igazi fia viseltetik a Magyarországot s a magyar király kedves vendégei iránt. Még reggel fél hat órakor megtelt a pályaudvar. A városi tisztviselők a román, magyar és a városi zászló alatt jelentek meg, a vonat tíz percz késéssel robogott be a pályaudvarba, a közönség lelkes éljenzése mellett. A város gyönyörű, a város színét viselő szalaggal díszített csokrot nyújtott fel a kocsiba,

de a királyi pár nem jelent meg az ablaknál s így a közönség csalódva, mindazonáltal lelkes éljenzéssel kísérte a kirobogó különvonatot.

* **A zeneiskola fenntartása.** A nagyvárad zenekedvelők egylete által létesített zeneiskola rövid egy év alatt is bebizonyította, hogy mily hézagot pótol. A zenekedvelők egylete azonban önjerejéből nem képes fedezni az iskola fenntartásának nagy költségét. A jövő évi költségvetés is hiányt tüntet fel. 4662 korona 80 fillér bevétellel szemben 6394 kor kiadás van felvéve, tehát 1731 kor. 20 fill. a hiány ennek a fedezésére s egyéb szükségletekre a zenekedvelők egylete nevében Mezey Mihály elnök segélyért fordul a városhoz. Hangszerek beszerzésére egyszer s mindenkorra 600 frtot, azonkívül állandó évi segélyként évi 500 forintot kér.

* **Az akadémiái választás megsemmisítve.** Hangos éljen, abczug, levele, s más ilyen féle harsogó kiáltások közt vonutak fel a kir. jogakadémia polgárai a megejtendő választásra. Rég nem volt még oly nagy érdeklődésük a választás eredménye iránt, mint éppen most Ugy a Tury, mint a Milye párt erősen küzdött a választás sikerének reményében. A választás azonban még sem vezetett eredményre. Amennyiben titkos szavazások közül rendellenességek merültek fel, mely miatt a Milye-párt protestálására a választáson elnököl dr. Sipos Árpád azt megsemmisítette s az új választást f. hó 3-ára tűzte ki.

* **Szigligeti Társaság matinéja.** A Szigligeti Társaság tudvalevőleg legutóbbi választmányi ülésen elhatározta, hogy az első felolvasó ülés november 28-án lesz, melynek egyik érdekes pontját fogja képezni a dr. Várdi Antal felolvasása. Ez a felolvasás mint értesülünk — Nagyváradi hivatásáról fog szólni művészeti szempontból. A kitűnő híru költő készséggel ígerte meg a felszólítást, hogy a társaság matinéján felolvasást tart.

* **Nagyvárad iparosok a hadapródiskolánál.** Említettük, hogy Bertsey György ipartestületi elnök és dr. Sarkady Lajos kamarai titkár teljes buzgalommal hozzáálltak, hogy az építés alatt levő hadapródiskolánál az egyes mestermunkákat nagyvárad iparosokkal készíttesse a vállalkozó cég. Sikerült is fáradozásuknak az asztalos, lakatos és mázoló iparosok körében alkalmi szövetkezetet alakítani, akik megtették ajánlataikat az illető munkára. Mint értesülünk, az ajánlatra nézve megjött a válasz a Neuschloss-cégtől. Az asztalosok nem kapták meg a mintegy 40—45 ezer frtra rugó munkát, mivel más városból előnyösebb ajánlat érkezett az építőkhöz. A lakatos és mázoló munkákra vonatkozólag sikerült eredményt elérni s így ezeket a munkákat nagyvárad iparosok fogják végezni.

* **A katonai kórházak és a hatóságok.** A katonai hadtestparancsnokságok közül többben panaszt emeltek a miatt, hogy a helyőrségi katonai kórházban megfigyelés alatt állott kádókórtételek kórházi ápolási költségeit a hatóságok nem teljes összegükben küldik meg, a belügyminiszter tegnap azért körrendeletileg utasította a hatóságokat, miszerint jövőre az ápolási költségek megküldését posta portó levonása nélkül eszközölgék, illetve a költségeket hivatalos uton bérmentve továbbítsák.

* **A 32 % pótdadó Debreczenben.** A dosgazdag Debreczenben eddig nem ismerték a városi pótdadót. A jövő évi költségvetés azonban, dacára, hogy a szükségletet megszorították, olyan magas deficit tüntet elő, hogy a pótdadó vált szükségessé. A bizottsági tagok egyszerre a Hortobágy egy részének a bérbeadása által akarták a pótdadó kivetését elkerülni, azonban a tegnapi délután tartott városi közgyűlésen 40 szavazattal 37 ellenében elfogadták a 32 százalékos pótdadót.

* **Uj oltár az esztergomi bazilikában.** Az esztergomi bazilikában a jövő héten kezdik az új oltár felállítását. Az oltár Sulyánszky Antal cz. püspök, nagyprépost és koszorús költőnek adományja. Tervezte és készíti Kiss György jeles szobrászunk. Az oltár »Jézus Szt Szívének tiszteletére állítatik föl, közepén az üdvözítő szobra, oldalt páduai szent Antal az adományozó védsszentije és b. Alacoque Margit szobrai lesznek. A szobrok, valamint az oltár több részei karrarai és egyéb márványból készültek, a templom pedig egy új remek művel gazdagodik.

* **Adelsberger Sándor rehabilitálása.** Néhány hét előtt egy hírt közöltek a helyi lapok, melyben egy Adelsbergerre vonatkozó bűnügyről s ezzel kapcsolatosan az ő körözteséről tettek említést. Mivel azonban a nevezett ellene minden vád alaptalannak bizonyult, ellene az eljárás be lett szüntetve. Szintén téves információkon alapszik az a híris, mintha ő letartóztatás végett jelentkezett volna Szegeden, mivel ő e városban nem is volt s mikor e reá vonatkozó közlemény megjelent, már ellene minden vád be lett szüntetve. Adelsberger Sándor jelenleg a tekintélyes Dukai (Pest-megyei) uradalomban, mint gazdatiszt működik főnöke teljes megalégedésére s e híreket terjesztő lapok ellen törvényes megtorlással fog élni.

* **A városliget fejlesztése.** A mi Városligetünk még korántsem olyan díszes mint pl. öz óriási áldozattal létesített és fenntartott temesvári városliget, vagy más nagy városok parkja. De ha visszagondolunk, mi volt ez a fűzes régebben, csak elismeréssel adózhatunk Rátkai Józsefnek, aki ugyszólván semmiből rendezte a város ezen egykori csavargótanyáját. Az irányadó körök azonban nem támogatják, nem méltatják kellőleg Rátkay József nemes törekvését, buzgó fáradozását. Tizenegy év óta törekszik teljes ambícióval Rátkay hogy esinos esolnokázó tavat, pompás jégpályát létesítsen ezen az egészséges helyen az ifjuságnak. És ez irányu törekvését, dacára az akadályok rosszakarategész sorozatának, sikerült elérni. Eltűntek a dombok, gödrök s egy széles tó kinálkodik testedző szórakozásul. A sajátjából a város esekély hozzájárulásából és testületek magán adakozásából 6000 frtot fektetett a Városligetbe Rátkay. Még mintegy 500 frt. kellene hogy a tavat kiszélesíthesse s a vizet be és kieresztő csatornát elkészítesse. Tegnap egy kérvényt intézett Rátkay József Nagyváradi város tanácsához segély iránt, a melyben, méltó önérzettel rámutat eddigi munkájára. Áldozott sajátjából az elmúlt 11 év alatt 2400 frtot, de már öregszik, mellék jövedelmeket nem teremthet, hogy abból újabb áldozatot hozzon. Ezért kér a várostól a liget tovább fejlesztésére 250 frt. segélyt. — Jól tudjuk, hogy a városligetnek éppen úgy vannak barátai, mint ellenségei a városi tanácsban, s ez utóbbiak ellenezni fogják a segély megadását; de reméljük, hogy a polgármesterrel együtt azok, akik úgy is kevés üdülő helyeink fejlődését szívükön viselik s nem akarják az egész város könnönségét »egy« helyre terelni, nem zárkóznak el a nagyon is szerény összeget érintő kérelem előtt.

* **Esküvő.** Tegnap délután esküdött örök hűséget Valla Kálmán, Nagy Erzsike kisasszonynak a Szent László templomban.

* **Be kell rukkolni.** Nagy napja van ma a regrutáknak. Végig danolják az utcát s fennen hirdetik, hogy »Be kell rukkolni.« Régi szokás szerint, ma rukkolnak be az újonczok. A kényelmes civilizált ruhát, szűk katona mundérral cserélik fel s a káplár megkezdi velük az iskoláztatást. Sokaknak keserves nap ez a mai. Új életet, új szokást kell kezdenie, mely semmi esetre sem jobb a másikkal. Ay újonczok zöme ma rukkol be a csapatokhoz, egy másik része pedig október hato-

Liberius. — Pesch S. J.: Institutiones Philosophiae Naturalis secundum principia S. Thomae. Ism. Dr. Rott N. Vegyes közlemények.

— A „Jó pásztor“ hitszónoklati folyóirat 1897 évi utolsó füzeté dus tartalommal jelent meg. Jelesebb hitszónoklati íróinktól: Erneyi Pál, Németh Gellért, Forstel János, Epölyi Ferencz hoz szónoklatokat. A magvas sz. beszédek hozó folyóirat előfizetési ára egész évre 4 frt. Előfizetni már most lehet. Az elmúlt évben 52 iven 150 szentbeszédet adott. Legtartalmasabb folyóirat. Megrendelhető: T. Pelikán Krizsó czimén, Pozsony ferencziek.

SPORT.

Kerékpárok papirosból. A New-Yorkban megjelenő »Paper Trade Journal« írja, hogy Springfieldben (Massachusetts) egy óriási gyárat építenek, mely kizárólag papiros kerékpárokat fog előállítani. A nevezett lap leírása szerint e szenzációs találmány nemcsak könnyűség, de tartósság tekintetében is fölmúlja az eddigi vas-bicikliket. Természetesen a pneumatic és a nyereg az eddigi anyagokból fognak ezentul is készülni.

SZINHAZ.

Salvini negyedik fellépte.

A velencei kalmár.

Tegnap este bucsuzott el a világhírű olasz tragikus a nagyváradi közönségtől egyik legkiváló szerepében: Shylockban.

Látni kellett ezt a kaftános öreg zsidót, midőn kilépett a színpadra.

Nem pózolt, nem tulhajtott zsidó jargommal akarta jellemezni a vén szemita alakját, hanem apró, de jellegzetes vonásokból állította össze Shylockot, úgy hogy egy pillanat alatt ráismertünk a tipikus zsidó kalmárra, jóllehet nem láttuk azokat az elferdített kéz mozdulatokat és arcz fintorításokat, melyekkel nálunk a hasonló alakokat elmezni szokták színészeink.

Ez által is elűt Salvini a többiektől, mert ő nem utánoz senkit szerepei közben, ő úgy adja vissza alakjait, mit a minőnek ő azt jónak látja érett tanulmányozás után.

Milyen nagy a különbség például abban a famozus jelenetben, midőn a kölcsönt megköti az olasz nemessel egy font élő testből kivágott húsról, az a pokoli gonosz mosoly, mely ajkain játszadozik tudván, hogy olyan szerződésre lépett, melynek feltételeit ellenfele képtelen lesz megtartani.

A nagy művész most átérzte, minő lelki állapota van Shylocknak s igyekezett azt nagy tehetsége minden erejével visszaadni. Már maszkja is igen sikerült volt a régi középkori torbán a fején s a századok óta változatlan bokaftán a testén.

A közönség figyelemmel lesi ajkairól a szót. Minő alakítás midőn a vén uzsorás a fiatal Bassanióval a kölcsönre nézve akadozik s ennek ebédre való meghívását visszautasítja. Minő tökéletes utánpótlás a vallási meggyőződéshez hűen ragaszkodó vén zsidónak, ki előtt nagy bűn gyanánt tűnik felegy keresztény asztalánál enni.

Micsoda kitörés következik nemsokára, midőn megtudja, hogy leánya megszökött s pénzét elrabolták. Ah ez az örjögő átkozódás, a dühnek kitörése s végül az összerogyás, milyen mesteri kézzel van ez mind megcsinálva.

Az olasz nyelv ismerete nélkül is minden megérti ezt a fájdalom kitörést, mely megható és örök emberi.

Majd látni kell ezt az ősz szakálos arcot, midőn megtudja, hogy leánya szöktetőjét bai érte. Ah! ez a kárörvándés, mely rögtön megjelenik arczán, ez az öröm, hogy a halálj gyűlölt ellenséget utól érte a nemezis. Csaknem táncolni kezd örömeiben, izgatottan tipeg fel s alá s egy percze feledi fájdalmát, de újra eszébe jutnak a vén zsgorinak elrablott a aranyai s ujjai göresösen terpezkednek szét mintegy meg markolni akarván az elrablott kincset.

És így végig az utolsó jelenleg. Semmi színpadias, csupa természetesség, csupa mű-

vészet. A minden jelenet végén felzúgó s megmegülő taps visszhangja annak, hogy a közönség megérti a művészt s nagy zsenijét taphaival honorálja.

Sajnos, hogy a Salvini partnereiről nem mondhatunk ennyi jót. Neje és Pavoni k. a kivételével csupa közepes tehetség, kevés figyelemre méltó eredetiséggel, kik mind abban a hibában leledzenek, hogy szerepüket újra nem nem tudják mint tegnapelőtt este.

Ez a körülmény valamint a nagyváradi közönség csekély számban való megjelenése okozták az összes diszharmóniát abban a nagyművelésben, melyet a nagy Salvini négy estén át nekünk nyújtott.

De hát »nihil humanum perfectum« semmi sem tökéletes a mi emberi.

Salvini pedig fogadja őszintén köszönetünket, hogy eljött hozzánk. Igazán fájjaljuk, hogy nagyváradi vendégszereplését nem koronázta az erkölcsi és anyagi siker, melyet művészte megérdemelt volna, de ennek okait kutatni és megfejteni már kívül esik a kritikus szerepköréből.

Salvini elmaradt fellépe. Tegnap színpadunkban már jeleztük, hogy a nagyváradi közönség részvétlensége mennyire sértette a nagy olasz tragikus, Salvini művészi önértését, ki nem éppen zsufolt házak előtt tartotta meg Nagyváradon négy estére terjedt fellépeit. Valljuk meg őszintén, hogy nem is valami épületes dolog, hogy amíg Goldstein számi és »A nagyváradi varró leányok« című férczművek és ostobaságok előadásai alatt a szinkör zsufoláig tömve volt, addig egy világhírű művész vendégszereplései alatt, ki Europa legnagyobb színpadjain mindenütt hirt, dicsőséget aratott, a társulat félig üres ház előtt kénytelen deklamálni, Salvini már Nagyváradra jövele előtt elhatározta, hogy 4 felléptét még kettővel megtoldja s fellép »Othello«-ban és »La morte civile« című darabokban is, látván azonban a közönség részvétlenségét, e szándékától elállott. Leszkay András színigazgató azonban igyekszik őt még két előadásra megnyerni s talán sikerülni is fog a művészt kapacztatálni, mely esetben Salvini értesülésünk szerint szombaton és vasárnap tartaná meg két utolsó felléptét — remélhetőleg olyan telt ház előtt, mint amelyet zseniális művészte megérdemel.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki tárgyalások.

A mai napon a törvényszék bünyenyítő osztályánál a következő ügyek lesznek tárgyalva:

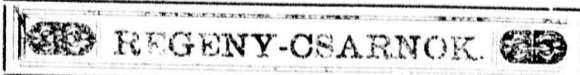
Gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétségével vádolt ifj. Gyuró Lázár bűnygye.

Súlyos testi sértés bünyetével vádolt Zsurku György bűnygye.

Lopás bünyetével vádolt Lázár Péter bünygye.

Hatóság elleni erőszak bünyetével vádolt Fridmann Ábrahám bűnygye.

Rablás kísérlete stb. bünyetével vádolt Fragézi Kornél bűnygye.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Írta: ROVETTA G. Ford.: S. J. 33.

«Halló! Vigyázz!» hallatszott közvetlenül mellettük egy másik hang, és egy gondola haladt el melyben egy világos nevető női alakot lehetett észrevenni, a ki szorosan hozzásimult egy erős fiatal emberhez, s csakhamar elvesztek a csatorna sötétségében. Az emberiség örök szerelmi dalának egy versszaka volt az, melynek itt Velenczében sajtóságosan szenvedélyes dallama van, a mi ott a sötétségben eltűnt.

NYQLCADIK FEJEZET.

A következő napon rossz idő volt. A tengeren vihar dühöngött. Az eső patakokban folyt, hideg szél fújt az utcákon kiforgatta az esernyőket és felzavarta a csatornák zöld vizét. Egynéhány bolond idegenen kívül senkinek sem jutott eszébe a lidóra menni.

Az utazástól és az éjjeli gondoláztól egy kissé elfáradva igen későn kelt fel Elza, Jassan öltözködött és csak az asztalnál volt látható, mert pongyolában soha senkinek sem mutatta magát.

A fiatal grófnő, a ki szintén kénytelen volt a szállodában maradni, arra használta az időt, hogy táskáit kipakolja és leszámoljon Praudinoval a ki aligha hitte, hogy pénzét tőle valaha visszakapja, a mely veszély azonban, hogy az igazsághoz hívek maradjunk, még sem forgott fenn.

Szokásos türelmével és félnék önmegadásal tűrte a gróf Cecilia komoly korholásait a borralaló miatt, melyet a gondolásnak adott anélkül, hogy vele előbb erről beszélt volna. Hiszen az szemmel láthatólag megcsalta őket csak hogy a vasutól a szállodába szállítást megkaphassza tehát bizonyára nem érdemelte meg, hogy a rászédettek még meg is ajándékozzák. Praudino különben tudta már, hogy szigorú dorgálás nélkül nem szabadult meg! De hát mit tehetett? Hiszen ha fizetésről volt szó, D. Abaláné mindig dühös, kötekedő kiállhatatlan volt! Ilyenkor szeméi szikráztak, egész arca sötétveres lett és egyedül kicsinyorra hegye maradt fehér.

«Nem, nem» veszekedett tovább a bankókat harmadszor is megszámlálva, miközben a legpiszkosabbakat az ablak világosság felé tartotta hogy meggyőződjék róla nincsen-e kettő összeragadva, nem máskor nem indulok el férjem nélkül mert hogy gyermekeket vigyek sétálni ahhoz elég nekem egy: Gegio és sokszor szívesen mennék én nélküle is, ha tehetném. — — — Lássá egyszer Flórenczben egy kocsis a dijszabásnál többet követelt, és akkor az én férjem minden szó nélkül fülön fogta és átadta egy rendőrnél!»

»Férjednek hőstetteid beszéld a kinek akarod csak nekem ne,« gondolta maában Praudino, mert én ismerem őt! — De nem válaszolt egy szót sem, hanem leajított fejjel ülve maóadt mintha csakugyan le volna sujtva,

Miután kipakolt és leszámolt Cecilia, hogy ne kelljen semmit se csinálnia rosszul érezte magát, és elkezdett citromos lemonádét inni míg csak asztalhoz nem ültek, a hol aztán kettő helyett is evett a mi voltaképen igen természetes volt.

Később elza leveleket akart írni. A szállodatulajdonostól negyven darab arany szegélyű levélpapírt hozatott magának, és az olvasóterem minden képes újságát felküldötte az ifju grófnőnek.

A mi Praudinot illető ő duzzogott. Elza nem volt látható és az ifju minden pillanatban a portáshoz szaladt tudakozodni, nem kereste-e valaki őt, míg végre a portás megúván a dolgott, durván azt válaszolta neki, hogy ha valaki jönne a grófurhoz, azt jelentenék hiszen azért áll ő ottan.

Praudino Badoero látogatását remélte, mert ez talán kicsalta volna Elzát a szobából, és talán neki — ki tudja? — egy kis tekintélyt kölcsönözött volna a goromba Cecilia előtt.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Az erdélyi püspök bérma utja.

Budapest, szeptember 30. (Saj. tud. táv.) Több lapnak ama hire, hogy Déva város lakosságának egy része tüntetésre készült Mayláth gróf erdélyi püspök ellen, s hogy Déva város polgármestere leromboltatta a püspök tisztletére emelt diadal kapukat, teljesen koholmány. A Branyicskán időző püspököt Lengyel polgármester és Dobay főügyész vezetése

alatt felkereste Déva város küldöttsége s ünnepélyesen meghívta Dévára. A püspök azonnal át is hajtatott és Déván a legimpozánsabb fogadtatásban részesült.

Kitüntetések.

Budapest, szeptember 30. (Saját tud. táv.) A román király Wlassics, Perczel és Józsika br. minisztereknek a román koronarend első osztályát, továbbá Márkus polgármesternek, Beniczky főispánnak és Rudnay főkapitánynak a román koronarend második osztályát adományozta, König udvari tanácsosnak a román csillagrend nagytisztí keresztjét és Kaverda és Marsó udvari titkároknak a koronarend középkeresztjét adományozta.

A királyné Bupapesten.

Budapest, szept. 30. (Saját tud. táv.) Ő Felsege a királyné holnap reggel, hosszabb tartózkodásra Budapestre érkezik.

A Reichsrath gyűlése.

Bees, szeptember 30. (Saját tud. távirata.) Kathrein elnöknek élénk tetszés és a lapok között felhatalmazást adnak, hogy Ő Felsege előtt okt. 4-iki nevenapján a ház Loyaltásának, mély tiszteletének, a melyben Ausztria minden vidéke és a külföld is osztozik, kifejezést adjon.

Ezután névszerint szavaztak egy indítvány felett, a mely a nyelvrendeletek ellen beadott egyik kérvény teljes szövegének a naplóba való fölvetését követeli. Az indítványt elvetik.

Az inségeseknek adandó segély dolgában beadott indítványok folytatólagos tárgyalásánál Steiner, Röhling és Glöchner megokolják indítványuk sürgősségét.

A főváros köszönete.

Budapest, szept. 30. (Saját tud. táv.) Budapest főváros mai dísz gyűlésén nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy a király Ő Felsegének nemzeti ajándékát hódoló küldöttség köszöni meg.

Badeni állapota.

Bees, szeptember 30. (Saj. tud. távirata.) A miniszterelnök állapota igen jó. Az éjet nyugodtan töltötte. A cumberlundi hercegi pár tudakozódott a miniszterelnök állapota feől és meleg részvétét fejezte ki.

A porta tiltakozása.

Budapest, szept. 30. (Saját tud. távirata.) Úgy hírlak, hogy a porta tiltakozott a Philipopolban és Kelet-Rumélia más partjain megkezdett erődítési munkálatok ellen. Erre felhagytak az erődítési építkezésekkel.

Vasuti carambol.

Praga, szeptember 30. (Saj. tudós. táv.) A futárvonat, mely tegnap éjjel fél 4-kor Prágába érkezett, Rene és Luzna állomások között a sűrű ködben egy tehervonatba ütközött, mely alkalommal a futár vonat gépezetöje és egy kocsivezetö könnyü sérülést szenvedett. A futár vonat gépje megsérült. Az utasok közül senkinek sem esett baja.

A spanyol kormány lemondása.

Budapest, szept. 30 (Saj. tud. távirata.) Madridból írják: Azcarraga miniszterelnök átnyújtotta a régens királynénak a kabinet lemondását. A régens királyné elfogadta a lemondást, de felkérte Azcarragát, hogy a válság megoldásáig vezesse az államügyeket. A régens

királynő magához hívatta a pártvezéreket és a kamarák elnökeit, hogy megtudja véleményüket. Sagasta távirati meghívást kapott és haladéktalanul elutazott Madridba. Azt hiszik, hogy ő kap megbízást a kabinet megalakítására.

Leéget színházi ruhatár.

Budapest, szept. 30. (Saját tud. távirata.) Szegeden a színházi ruhatár az este teljesen leéget. A kár meghaladja a tízezer forintot.

Szerencsétlenség egy torpedó hajón.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. távirata.) Londonból írják: A »Thrashez« torpedó zuzón a Dodmain Paintnál egy gőzvezető cső szétrobbant s ez alkalommal három fűtő meghalt, kettő pedig súlyosan megsebesült. A megrognálódott »Thrashez« torpedó zuzót szerencsésen elvontatták Falmouthba. A »Lyna« Davenportába érkezett és azonnal a hajó gyárba ment.

KÖZGAZDASÁG.

A városi borkóstolók. A mesterséges borok gyártásáról kiadott új rendelet és a törvény értelmében nem szabad mesterséges borokat gyártani és azokat forgalomba hozni. Ezt minden város ezentul ellenőrizni tartozik. Nagyváradon egy öttagu bizottság lesz hivatva belekóstolgatni a hordók tartalmába és a hamis borokat kérielhetetlenül elkobozni. A bizottság elnökét és két tagját a főispán fogja kinevezni, a másik két tagot pedig az október 14-iki városi közgyűlés fogja megválasztani a tanács véleménye alapján.

A diószegi tenyészmarha kiállításra vonatkozólag vettük a következő felhívást: A biharmegyei gazdasági egyesület által f. évi okt. 3-án, azaz vasárnap Bihar-Diószegen tartandó díjazással egybekötött szarvasmarha és lókiállítás bíráló bizottságai a helyszínen lesznek meg alakítva s ebből folyólag felkérjük vármegyénk intelligens gazdaközönségét is, hogy mentől nagyobb számmal jöjjenek el a kiállításra és a bíráló bizottságokban vegyenek részt. A bírálat reggeli 9 órakor veszi kezdetét. Ez alkalommal értesítjük még a kiállítási szándékozó gazdaközönséget, hogy a bejelentések a kiállításra a helyszínen reggel 8 óráig fogadtatnak el. Nagyvárad, 1897. szeptember 30. A biharmegyei gazdasági egyesület elnöksége.

Vetőmag-gabona kedvezményes szállítása inséges vidékekre. Az ideai termés tudvalevőleg hazánk sok részében, különösen pedig annak déli vidékén oly silány volt, hogy sok kisebb gazdának még a vetésre szükséges gabona sem áll rendelkezésre. Ezért a földmívelési miniszter olyképp intézkedett, hogy az illetőknek a lehetőséghez képest a kincstári birtokok buza és rozsa készletéből a szükséges vetőmag előlegeztessék, — a kereskedelemügyi magyar kir. miniszter pedig elrendelte, hogy e küldemények — ha rendeltetésük a földmívelési miniszterium által kiállítandó igazolványokkal bizonyítottak, — a folyó évi november hó végéig a magyar kir. államvasutak feladási állomásairól rendeltetésük helyéig önköltségen (a rendes díjtételekkel szemben mintegy 60%-nyi mérsékléssel) szállíttassanak. Utasította a miniszter továbbá: magyar kir. államvasutakat, hogy a kezelésükben álló, illetve hozzájuk csatlakozó tekintetbe jövő helyi érdekü vasut társulatokkal is hasonló kedvezmény engedélyezése végett sürgősen lépjenek érintkezésbe, mely részben a tárgyalások már folyamatba tétettek.

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdán 1897. szeptember 30-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	121.50
Magyar koronajárdék	—	—	—	99.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	102.—
Magyar zenei vasuti államkötvény 1375-ből	—	—	—	120.—
Mag ar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	97.—
1almé évi pr megváltási kötvény	—	—	—	100.75
Horvát szarvati földtehermentesítési kötvény	—	—	—	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	155.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	141.25

Osztrák járadék papirban	—	—	—	101.75
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	101.75
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	124.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	101.50
1860. osztrák államsorsjegyek	—	—	—	143.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	—	95.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	393.—
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	358.40
Páris vista	—	—	—	343.—
20 márkás arany	—	—	—	952.—
Német birod lmi márká	—	—	—	58.72 1/2
London vista	—	—	—	119.75
Páris vista	—	—	—	47.50
20 márkás arany	—	—	—	11.73

SZERKESZTŐI POSTA.

Dr. Patassy. Várjuk az ígért cikkét és a tudositást. Öszinte üdvözlét!

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város tanácsától.

18818

1897

Hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsa a város részére szükséges nyomtatványok szállítására vonatkozólag 2—452—457/97. g. ü. sz. a. közzétett Árlejtési hirdetmény II. czim 3. tétele alatt folyó év október hó 4-ik napjára kitüzöt árlejtést továbbí intézkedésig elhalasztja s erről árlejtési szándékozókat ezuton értesíti.

Nagyvárad, 1897. szept. 30.

A város tanácsa nevében:

Dr. Bulyovszky József,

293 1—1

polgármester.

4676 t. k.
896

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyhídi kir. járásbíróság mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy a nvárad i gör. cath. egyházmegyei agg papok segélypénztár alapja végrehajthatónak Gerdán Tógyer végrehajtást szenvedő elleni 1200 frt tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a vasadi 27 sztkbkn A. I. 1. 6. 10. r. sz. a. foglalt ingatlanra 1239 frt, ugyanezen tkbkn A. 1. r. sz. a. foglalt szőlőre az árverést 56 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1897 évi október hó 15-ik napján d. e. 10 órakor Vasad község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 123 frt 90 krt és 5 frt 60 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kielölt övadék képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek e bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Székelyhídon, 1897 évi szeptember hó 7-ik napján.

Olasz József,

290 1—1

albíró.

1897-1898.

Az igen tisztelt vevőközönség szives tudomására hozom, hogy vásárlási utamból visszatérve raktáram a legujabb kész **női- és gyermek-felöltőkkel** valamint **színes** és **fekete** ruhaszövetekkel dusan van felszerelve és hogy azokat

feltűnő olcsó árban

árusítom.

Tisztelettel

FLEGMAN ÁRMIN

Nagyvárad, Zöldfa-utcza elején.

224-26-50

Aurora legujabb gallérformájú őszi felöltő	—	6 frttól kezdve.
Niobe közönséges őszi gallér	— — —	1 frttól
Dora jó őszi kabát	— — —	4 frttól
Jambó finom posztó télikabát szövet bélés	—	9 frttól
Krull jó bolyhos télikabát szövet bélés	—	6.25
Corsó legelegánsabb télikabát szövet bélés	—	11 frttól
Carla gyönyörű szőrme gallér	— — —	9.50
Carla hosszú szőrme gallér	— — —	18 frttól
Brünn jó őszi szövet duplaszéles	— — —	22 krtól
Trylbi legujabb 120 széles divatszövet	—	65 krtól
Jászay kitűnő 120 széles női posztók	—	70 krtól
Házi vászon női fehérneműnek való 1 vég	—	6.85 kr
Creas vászon női fehérneműnek való 1 vég	—	4.40 kr
Junó vászon mindenre alkalmas 1 vég	—	2.70 kr
Polgár vászon legjobb ami létezik lepedő és láb- valónak való $\frac{9}{8}$ széles egy vég 30 rőf	—	5.90 kr

Szőnyeg, paplan, matrác, függöny, berliner kendők, posztó kendők, női és férfi kész fehérneműek, **verseny nélküli olcsó árban.**

☛ **Mérték utáni szövetruhák már 15 frttól kezdve.** ☛